

چهارشنبه 9 تیر 1395 - 23 رمضان 1437 - 29 ژوئن 2016

محمدعلی شاه در سلطنت آباد به استحکام مواضع خود پرداخت و تعداد زیادی توپ و مهمات به آنجا حمل شد.

*** 9 تیر در گذر تاریخ**

* محمدعلی شاه در سلطنت آباد به استحکام مواضع خود پرداخت و تعداد زیادی توپ و مهمات به آنجا حمل شد. (1288 ش)

* قیام مردم عراق به رهبری

«آیت‌الله شیرازی» علیه استعمار انگلیس (1299 ش)

اشاره:

با شروع جنگ جهانی اول، انگلیس به بهانه جلوگیری از نفوذ آلمان، با نیروی نظامی خود از دهانه

شط العرب به عراق که جزء قلمرو عثمانی بود، حمله کرد.

مردم مسلمان عراق که در این اشغال تحت سلطه اجانب قرار گرفته بودند، با رهبری علمای دین دست به جهاد علیه اشغال‌گران انگلیس زدند. در این حرکت علمای عراق

نه تنها حکم جهاد صادر کردند، بلکه خود در جبهه‌های مختلف شرکت کرده، به مقابله با نیروهای بیگانه پرداختند.

از جمله این رهبران دینی

میرزا محمد تقی شیرازی است که حکم جهادی وی نیروی مقاومت را در برابر مهاجمان تزریق کرد و همگان را وارد عرصه جهاد نمود. وی روح مبارزه با انگلستان را در کالبد مسلمانان دمید و خود شجاعانه برای به دست آوردن حقوق پایمال شده

عراقیان قیام کرد. ایشان، فتوای تاریخی و حماسی خویش را که غیرت وطنی و دینی مردم عراق را به جوش آورد، در نهم تیرماه 1299 صادر کرد و مردم عراق را برای جهاد مقدس در مقابل بریتانیای تجاوزگر مهیاء ساخت.

در پی صدور این فتوا، انقلابی ملی و

اسلامی معروف به انقلاب 1920 عراق

تبلور یافت که سرانجام به رهائی عراق از تسلط انگلستان منجر شد.

* درگذشت «سیداحمد پیشاوری» ادیب و شاعر

(1309 ش)

اشاره:

سید احمد ادیب پیشاوری در سال 1223 ش در پیشاور پاکستان چشم به جهان گشود.

او از سلسله سادات معروف به اجاق بود که نسب آنان در سیر و سلوک به سهروردیه می‌رسید. ادیب مدتی در افغانستان و خراسان به تحصیل علوم معقول و منقول

اشتغال داشت و در همه آنها سرآمد معاصران خود گشت. ادیب در سبزوار به مدت دو سال از محضر فیلسوف کبیرحاج ملاهادی سبزواری و نیز آخوند ملامحمد، فرزند وی و

آخوند ملا اسماعیل استفاده کرد و سپس در مشهد ساکن شده، به ادیب پیشاوری یا ادیب هندی

مشهور گشت. وی علاوه بر فنون ادبی و عربی و حفظ اشعار و نحو و لغت و حکمت و ریاضیات، در حسن خط نیز استاد بود. ادیب در چهل سالگی به تهران هجرت کرد و

تا پایان عمر، در آنجا ماند.

او در سخن، روش استادان قدیم را

با موفقیت تمام دنبال می‌کرد و کثرت اطلاع او از فرهنگ اسلامی و علوم مختلف قدیم و تبحرش در لغت پارسی و تازی، باعث شد که شعرش

بیش از حد معمول با اطلاعات وسیعش آمیخته شود و به همان نسبت از الطاف و حال و اشتغال بر عواطف رقیق شاعرانه

دور افتد. ادیب پیشاوری، تمامی عمر خود را وقف تحصیل فضائل

و تزکیه نفس کرد و از زخارف دنیوی و علائق مادی آزاد بود و از مال دنیا، جزء چند جلد کتاب نداشت.

سید احمد پیشاوری در طول سالیان متمادی تدریس، شاگردان متعددی را پرورش داد که بعدها هر کدام

به مدارج علمی و ادبی دست یافتند. از ادیب آثاری به جای مانده که دیوان اشعار، تصحیح دیوان ناصرخسرو و تعلیقات بر تاریخ بیهقی از آن جمله‌اند. ادیب پیشاوری سرانجام در نهم تیرماه 1309 ش برابر با سوم صفر 1349 ق در 86 سالگی در تهران

درگذشت و در

* در قزوین مدرسه عالی علوم اداری و بازرگانی دائر شد (1350ش)

* 23 رمضان

در گذر تاریخ

* تولد «ابن طولون» فرمانروای مصر و شام
(220 ق)

اشاره:

احمد بن طولون مؤسس سلسله‌ی طولونیان و فرمانروای مصر و شام بود. طولونیان، نخستین سلسله از سلاطین مصر بودند و شام را نیز به قلمرو حکومت خود افزودند. نسب طولونیان به غلامی به نام طولون می‌رسد که حاکم بخارا، او را به همراه هدایائی برای مأمون، خلیفه‌ی عباسی فرستاده بود. احمد بن طولون، سلسله‌ی طولونیان را بنیان نهاد که طی سال‌های 254 تا 292 قمری در مصر و شام حکومت کردند. ابن طولون را حافظ قرآن و مردی بخشنده، شجاع و متواضع دانسته‌اند که از ضعیفان و بینوایان حمایت می‌کرد و بر دشمنان سخت گیر و خونریز بود. او همچنین به آبادانی و احداث مراکز عام المنفعه در قلمرو حکومت خود اهتمام بسیار داشت. مشهورترین اثر او بیمارستانی است که در مصر احداث نمود.

* پایان تألیف کتاب فقهی ارزشمند «جواهرالکلام» (1254ق)

اشاره:

این منبع ارزشمند درباره احکام الهی و حلال و حرام شریعت اسلام می‌باشد. کتابی جامع در استنباط فقه که نظیرش را تا به حال کسی نتوانسته به رشته تحریر درآورد. نقل اقوال فقهاء و استدلال دقیق از نکات عمده قابل توجه در «جواهرالکلام» است. «جواهرالکلام» در بیان همه فروع فقهی مانند «بحارالأنوار» علامه مجلسی است. محمدحسن نجفی (صاحب جواهر) در سن ۲۵ سالگی شروع به تألیف آن نمود و حدود سی سال از عمر گران‌بهای خویش را صرف کرد و به‌خاطر همین تصنیف به «شیخ‌الفقهاء» شهرت یافت. صاحب جواهر در عصری زندگی می‌کرد که عراق، محل نزاع و اختلاف بین دو کشور ایران و عثمانی بود. با وساطت شیخ کاشف‌الغطاء، استاد صاحب جواهر، برای مدت کوتاهی فضا آرام شد و فعالیت و نشاط حوزه نجف آغاز گردید. اما پس از این وقایع، دو مسئله رخ داد که سبب به هم ریختن اوضاع شد و انگیزه‌ای را برای شیخ جهت تألیف اثر گران‌مایه خویش به‌وجود آورد.

آن دو، حمله فرهنگی وهابیون عربستان و مسئله اخباری‌گری بود. اخباری‌ها جمعیتی کوچک از شیعیان را تشکیل می‌دادند که از افکار جامد و راکد برخوردار بودند.

این‌ها مجتهدین و فقهاء را تخطئه و تقلید از آن‌ها را جائز نمی‌دانستند و اجتهاد را عملی حرام قلمداد می‌کردند. با توجه به تهاجم افکار خطرناک وهابیت که گاهی با حمله نظامی از جمله در سال ۱۲۲۱ق به نجف مصادف می‌شد و گسترش اندیشه‌های اخباریون، حوزه فقه‌ای شیعه نجف در صدد برآمد تا به مقابله و دفاع برآید، به‌همین خاطر شیخ شروع به تألیف کتابی جامع و استدلالی در فقه نمود.

• تهاجم فکری وهابیت و اخباریون، صاحب جواهر را به فکر ضرورت رهبری امت اسلام انداخت. لذا موضوع ولایت فقیه را در اثر ارزشمندش مطرح نمود و آن را از ضروریات فقه اسلامی قلمداد کرد.

منکران ولایت را افرادی غافل از فقه جعفری دانست و آن را تداوم‌بخش حرکت انبیاء الهی و ائمه معصومین (ع) برشمرد و مجتهد مطلق و جامع شرائط را در زمان غیبت از سوی ائمه (ع) برای اقامه حدود و مانند آن نایب خواند.

باید به این نکته توجه داشت که در طول قرن سیزدهم، آثار مختلفی در زمینه فقه به نگارش درآمد؛ «کشف‌الغطاء»، «مفتاح‌الکرامه»، «الریاض»، «القوانین»، «المکاسب» و... اما هیچ‌کدام از این آثار هم‌چون «جواهرالکلام» مفید و مهم نبودند. به‌طور کلی ویژگی‌های این اثر را می‌توان این‌گونه بیان نمود:

۱- اقوال و ادله همه فقهاء را

شامل می‌شد.

۲- شامل همه ابواب فقهی بود؛ به‌طوری‌که همه موضوعات فقهی دیگر منابع را دربرمی‌گرفت.

۳- متکی بر شیوه و اسلوب

واحدی بود.

۴- دسترسی به همه ابواب فقهی و سهولت در استنباط احکام الهی نیز از دیگر ویژگی‌های این کتاب است.

* پایان تألیف منظومه گران سنگ ملا هادی سبزواری (1261ق)

اشاره:

«منظومه و شرح منظومه سبزواری» اثری نفیس و کم‌نظیر می‌باشد که حاصل تلاش بیش از بیست سال از عمر بابرکت حکیم در

سنین جوانی است. مؤلف خود در آخر کتاب تاریخ شروع را سال ۱۲۴۰ق و زمان ختم آن را سال ۱۲۶۱ق یاد کرده است. حاج ملاهادی پس از فراغت از تألیف منظومه و شرح آن ابتدا خود به تدریس آن پرداخته و پس از پایان دوره اول آن فرزند بزرگ حکیم، آخوند ملامحمد تدریس مجدد آن را برای شیفتگان حکمت به عهده گرفته است. در اهمیت این کتاب شریف همین بس که از زمان تألیف تاکنون همواره در حوزه‌های علمیه و حتی در عصر حکیم در مرکز علوم عقلی تهران جزو کتاب‌های درسی بوده است. مجموع مباحث منطق و فلسفه امروزه به نام شرح منظومه سبزواری کانون باصفای حوزه‌ها را گرم نگه داشته و علاوه بر این که نشان می‌دهد

حاج ملاهادی عالمی منطقی و فیلسوفی بزرگ بوده، شاعری زبردست و توانا هم بوده است.

• در فلسفه اسلامی سه دوره فکری وجود دارد؛ حکمت مشاء، حکمت اشراق و حکمت متعالیه. حاج ملاهادی سبزواری از منادیان حکمت متعالیه ملاصدرا بود و مهم‌ترین اثر وی منظومه بود که منطق و حکمت اسلامی را به صورت منظوم درآورد و خودش هم آن را شرح کرد؛ یعنی هم منظومه و هم شرح آن، نوشته ملاهادی سبزواری است. درحقیقت منظومه، یک دوره حکمت اسلامی است که مشتمل بر یک دوره منطق و همچنین یک دوره حکمت است.

حکمت وی، یک دوره حکمت صدرائی است. سبک حوزه‌های علمیه همواره این بوده است که بعد از خواندن منطق، شرح منظومه حاجی سبزواری را می‌خوانند و بعد از آن

به مطالعه اسفار و شفا می‌پردازند، ولی باب ورود به حکمت، شرح منظومه ملاهادی سبزواری است. البته در دهه‌های اخیر می‌خواستند کتاب بدایةالحکمة و نهایةالحکمة تألیف علامه طباطبائی را جایگزین شرح منظومه کنند، اما به دلیل این که این دو کتاب، مباحث نفس و معاد را ندارد، ناقص است. این که ملاهادی سبزواری حکمت را در قالب شعر درآورده است، موجب می‌شود تا این مسائل در اذهان ماندگاری بیشتری داشته باشد.

شیخ محمدتقی آملی تعلیقی بر شرح منظومه نوشته است، همچنین میرزا مهدی آشتیانی تعلیقی بر شرح منظومه نگاشته است. اگر کسی شرح منظومه را بخواند، بر حکمت اسلامی مسلط می‌شود، امام خمینی (ره)

نیز به نحوی شرح منظومه را خوانده بودند که بعد از مطالعه آن، از طریق مباحثه با افرادی همچون میرزاخلیل کمره‌ای به فراگیری کتاب اسفار مبادرت ورزیده‌اند؛ یعنی برای مطالعه و آموختن کتاب اسفار،

امام خمینی (ره) استاد رسمی نداشتند و مطالعه شرح منظومه این آمادگی را در ایشان پدید آورد که به مباحثه و مطالعه اسفار بدون استاد بپردازند و حتی بعدها خودشان اسفار را تدریس کنند.

ملاهادی سبزواری در نگارش شرح منظومه بر وفق روش ابن سینا عمل کرده است و از این جهت با ملاصدرا تفاوت دارد؛ مثلاً مباحثی همچون مبحث نفس را در طبیعیات آورده است، در صورتی که ملاصدرا این کار را نکرده است و مباحثی همچون مبحث حرکت را در الهیات بالمعنی الاعم آورده است.

شرح منظومه، باب ورود به حکمت متعالیه است. ملاهادی سبزواری همچنین دعای جوشن کبیر را شرح کرده و به شرح مثنوی مولوی نیز پرداخته است. تأثیر ملاهادی سبزواری بیش‌تر در احیای حکمت صدرائی بوده است.

* پایان تألیف تفسیر شریف «المیزان» (۱۳۹۲ق)

اشاره:

تفسیر المیزان که در حدود سال ۱۳۷۴ق شروع و در شب قدر

(۲۳ رمضان) ۱۳۹۲ق پایان یافت، این تفسیر نخستین بار در ۲۰ جلد بالغ بر ۸۰۰۰ صفحه به زبان عربی در قطع وزیری منتشر شد. کتاب «المیزان فی تفسیر القرآن» تألیف علامه محمدحسین طباطبائی است. علامه برای تفسیر، ابتدا آیه را بیان نموده و بعد از آن به تفسیر

هر جزء از آیه پرداخته است.

شیوه تفسیر «قرآن به قرآن»

علامه طباطبائی شیوه‌ای بی‌سابقه بوده است.

وی بنای تفسیر آیات را کمک گرفتن از دیگر آیات قرآن برای روشن نمودن قصد و معنا قرار داد.

• این تفسیر شریف به زبان فارسی نیز ترجمه شده است، در ابتدا جمعی از فضلاء و مدرسین حوزه علمیه قم در ۴۰ جلد آن را ترجمه کرده‌اند. و از جمله مترجمین این کتاب شریف می‌توان به آیت‌الله ناصر مکارم شیرازی و آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی اشاره کرد.

در مرحله بعد، این کتاب توسط آیت‌الله سیدمحمدباقر موسوی همدانی در ۲۰ جلد ترجمه شده است. نام‌برده همچنین از جمله مترجمین دوره اول ترجمه کتاب شریف المیزان بوده است.

• خود علامه پیرامون این روش تفسیر، کراراً اظهار می‌داشت: «ما این روش تفسیری را از مرحوم قاضی داریم.» طبق سخن خود علامه این نوع تفسیر، تفسیر مرحوم آیت‌الله حاج میرزاعلی آقای قاضی بوده است.

این عالم بزرگوار در مقدمه «المیزان» پس از اشاره به روش‌های مفسران، می‌افزاید: «شما اگر در تمام روش‌ها و مسلک‌هایی که درباره تفسیر قرآن برشمرده‌ایم دقت کنید؛ مشاهده خواهید کرد همه آن‌ها در یک نقص که نقص بسیار بزرگی است، شریک

هستند و آن این که نتایج حاصل از بحث‌های علمی و فلسفی را بر قرآن تحمیل کرده‌اند بی‌آن که آیات دلالتی بر این معانی داشته باشند.

در نتیجه، تطبیق خود را تفسیر نامیده‌اند و حقائق قرآن را به صورت مجازهایی در نظر گرفته و وجه تنزیل عده‌ای از آیات را تأویل کردند.

• اولین و مهم‌ترین مزیت تفسیر شریف «المیزان» تفسیر آیه به آیه است. علاوه بر آن، می‌توان به ورود علامه به بحث‌ها از جوانب گوناگون اشاره کرد یعنی علامه علاوه بر تفسیر؛ بحث‌های روائی، اجتماعی، تاریخی، فلسفی و علمی را هم بدون خلط بیان کرده است.

* 29 ژوئن
در گذر تاریخ

* تولد «جیمز رابینسون» مورخ و فیلسوف آمریکائی (1863م)

* تشکیل بنیاد نوبل جهت نحوه تقسیم و اعطاء جوایز نوبل (1900م)

* آغاز جنگ دوم بالکان بین کشورهای اروپائی در بالکان (1913م)

* حمله هواپیماهای جمهوری خواهان اسپانیا به ناو آلمانی (1937م)

* استقلال مجمع الجزائر
سیشل از انگلستان (1976م)

* ترور «محمد بوضیاف» رئیس شورای حکومتی الجزائر (1992م)

* تولد باب هوپ
(1930-2003)